

ЕСТЕТИКА БУДЕННОСТІ ТА СУЧАСНЕ МИСТЕЦТВО

Тема буденності стає актуальною для сучасних теоретичних досліджень ХХ-ХХІ століть в ряді наукових дисциплін: філософії, соціології, культурології, психології, мистецтвознавстві, лінгвістиці, етнології тощо. Майже до недавнього часу буденність поставала як певне специфічне явище, в котрому домінуючу роль відводилась не розуму, а почуттям і волі, спонтанним та миттєвим бажанням, пристрастям. Це характеризувало людину радше з негативного боку, оскільки всі вищі духовні прагнення особистості розглядались за межею буденності. Однак феномен буденності цікавий перш за все тим, що безпосередньо пов'язаний з індивідуальною діяльністю людини, з якої, в свою чергу, виникають і підтримують своє існування соціальні інститути. Повсякденна культура не вивчається людиною спеціально (за виключенням мігрантів, що цілеспрямовано вивчають мову та звичаї нової батьківщини), а засвоюється стихійно в процесі дитячого виховання і загальної освіти, спілкування з рідними, соціального середовища, колегами та коригується впродовж всього життя індивіда за інтенсивністю його соціальних контактів.

Сьогодні на буденності як важливій моделі життя зосереджена увага багатьох дослідників, але інтегральне описання даного феномена найповніше можливе в рамках філософії. Щоправда, до подібного відношення щодо буденного життя й усвідомлення значущості його дослідження прийшли не раптово. Ігнорування основних її проблем спостерігається у всіх сферах соціогуманітарного знання. Така сама тенденція спостерігається і в мистецтві. Майже до ХVІІ століття перевага в образотворчому мистецтві надавалась іконописній традиції, зокрема зображення біблейських сюжетів у епоху Ренесансу, великим битвам, прекрасним ликам, «гідним» фіксування,

дивовижним краєвидам. І лише в ХХ-ХХІ ст. помітним стає інтерес у зверненні мистецтва до буденного життя людини.

Сучасне мистецтво й повсякденність знаходяться у тісному взаємозв'язку, живлячись одне одним, передаючи «щось» одне одному. Повсякденність – це дійсність, котра знаходить відображення в художніх образах. В естетиці повсякденності розкриваються основні порядки людського буття: норми і правила поведінки, закони моди, новий тип тілесності, специфіка інтер'єру тощо. Безперечно, впродовж історії багаторазово змінювалися форми мистецтва, мода, навіть уявлення про форми тілесності, однак ніколи краса не втрачала своєї актуальності. Навпаки, в смутні, переломні періоди історії цінність краси значно виростала, і людина вміла знаходити прекрасне в буденних речах. Наприкінці ХХ століття соціологи заговорили про естетизацію повсякденного життя, яка прийняла масові форми. В наш час люди заклопотані якістю суб'єктивних переживань і зайняті створенням красивого, захоплюючого життя. Всі сфери життя при цьому є прекрасними (житло, обряди, мода, зовнішність, зрештою, всі прояви естетичного в повсякденному житті). В цій ситуації просвітницький курс «Культура буденності» за допомогою школи й вищої професійної культурологічної освіти як «фабрики масової свідомості» (Я. Коменський) здатний запустити ще одну стратегію – ліберальну програму приватної людини «Філософських листів» Чаадаєва, коли «індивідуальність сідає на «гребінець» культури і починає рухатись» в напрямку життєзберігаючого, здорового, самоцінного розвитку суб'єкта до «справжнього» (його явищам, зв'язкам, контактам, процесам) [1, 165]. Таким чином, відбувається трансформація звичних, типових буденних практик в певні особистісні й соціально-значимі феномени.

Література

1. Кузнецова Е. С. Культура повседневности как самоорганизующаяся система патернов и основной морально-ценностный контекст

«антропологической революции» // Программа. Тезисы докладов и сообщений. – С.-Пб.: ЭЙДОС, АСТЕРИОН, 2008. – С. 165.

2. Полякова И. П. Эстетика повседневности в искусстве // Программа. Тезисы докладов и сообщений. – С.-Пб.: ЭЙДОС, АСТЕРИОН, 2008. – С. 165.